

ОТЗЫВ
зарубежного консультанта
профессора, доктора филологических наук,
профессора РАО, академика РАЕН
Желтухиной Марины Ростиславовны
на диссертацию докторанта PhD Казахского
университета международных отношений
и мировых языков имени Абылай хана
Адырбековой Мауе Колибаевны
по теме «Персуазивті коммуникацияның
лингвопрагматикалық ерекшеліктері
(ағылшын және казах газет дискурсы материалы
негізінде)», представленной на соискание степени
доктора философии (PhD) по специальности
«6D021000 – Иностранная филология»

Диссертационное исследование Адырбековой М.К. представляет собой завершенное самостоятельное исследование в области лингвопрагматического анализа материалов СМИ жанра интервью в разных лингвокультурах. Малоизученность персуазивной коммуникации как сферы современной лингвистики объясняет актуальность исследования за счет масштабов охвата газетного дискурса и его роли в жизни английского и казахского социума с точки зрения воздействия на медиаадресата. Тема исследования связана с растущим междисциплинарным исследовательским интересом к медиадискурсу, оказывающему воздействие на читателя с учетом персуазивного намерения автора английской и казахской периодической печати. Сквозь призму персуазивной коммуникации выявляется специфика лингвопрагматического подхода авторского намерения по отношению к читателю и рассматриваются стратегии воздействия в казахстанской и зарубежной лингвистических традициях.

Научная новизна данного исследования заключается в следующем:

1. Исследование позволило представить газетный дискурс в медиадискурсивном пространстве как самый гибкий вид медиакommunikации, имеющий многовековую историю развития вместе с прогрессом социальной жизни западного и восточного обществ. В результате комплексного анализа газетного текста были выявлены особенности медиаприменения

лингвистических и экстралингвистических средств для выражения персуазивного намерения медиаадресанта как автора газетного материала.

2. В медиадискурсе газетный дискурс впервые рассматривается сквозь призму персуазивной коммуникации на стыке западной и восточной культур посредством лингвокультурологического, стилистического, дискурсивного и прагматического анализа в целях выявления вербальных средств персуазивного воздействия медиаадресанта на медиаадресата.

3. В результате анализа фактического материала был дополнен арсенал выявленных ранее известных коммуникативных стратегий персуазивности (стратегия авторского «я», стратегия привлечения внимания, стратегия завуалированной идеи автора, стратегия оптимальной адресации) такими предложенными и проанализированными докторантом новыми стратегиями, как стратегия оптимального формата, стратегия полилога и стратегия последней фразы с соответствующими им тактиками.

4. На основе анализа газетных текстов на английском и казахском языках впервые описаны основные коммуникативные стратегии и тактики газетного дискурса, ярко выражающие лингвокультурную специфику и мастерство англоязычных и казахоязычных журналистов.

Теоретическая значимость исследования отражается в таких лингвистических направлениях, как теория воздействия, теория медиаманипуляции, дискурсивная лингвистика, прагмалингвистика и лингвокультурология. Углубляется и расширяется представление газетного дискурс-анализа в эпоху развития технологий, когда данный канал распространения информации может казаться устаревшим. Анализ и классификация методов имплицитного воздействия позволяют аудитории прогнозировать степень воздействия вербальных средств газетного дискурса, с помощью которых выявляются основные направления когнитивного медиаадресанта-автора на медиаадресата-читателя. Полученные результаты способствуют дальнейшему изучению лингвопрагматической природы газетного дискурса в разных лингвокультурах.

Практическая ценность исследовательской работы несомненна. Теоретические результаты и собранный фактический материал могут быть полезны в преподавательской деятельности в курсах по иностранной филологии, межкультурной коммуникации, дискурсивной лингвистике, медиалингвистике, журналистике, прагмалингвистике, теории воздействия, теории аргументации и манипуляции, стилистике английского и казахского языков. Выводы диссертации могут применяться при создании учебно-методических пособий для студентов и магистрантов факультетов иностранной филологии, журналистики и в качестве материалов для написания медиатекстов информационно-аналитического характера на английском и казахском языках. Материалы исследования могут быть использованы в качестве основы для дальнейшей научно-исследовательской работы по медиадискурсу.

Научное исследование докторанта выполнено согласно поставленной цели и соответствующим ей задачам. Работа состоит из трех глав, каждая из которых содержит по три параграфа. Взаимосвязанные между собой параграфы служат для выявления особенностей персуазивной коммуникации в англоязычном и казахоязычном газетном дискурсе. В конце исследования приведен список использованной литературы, который будет полезен при исследовании смежных феноменов. Проведенное научное исследование свидетельствует о том, что докторант М.К. Адырбекова обладает достаточным уровнем знания и необходимой теоретической базой в сфере лингвистики для выявления особенностей стратегий и тактик персуазивной коммуникации в англоязычном и казахоязычном газетном дискурсе в процессе реализации персуазивного намерения медиаадресанта-автора, направленного на когнитивное воздействие на медиаадресата-читателя.

Полученные результаты исследования были опубликованы в 11 научных работах и 1 в ежедневной газете: 4 – в изданиях, рекомендованных ККСОН РК, 5 – в международных конференциях, 1 – в журнале с импакт-фактором, 1 – в журнале с индексацией в РИНЦ, а также 1 – в газете «Егемен Қазақстан», что свидетельствует о солидной апробации работы.

Диссертационная работа Адырбековой Мауе Колибаевны на тему «Персуазивті коммуникацияның лингвопрагматикалық ерекшеліктері (ағылшын және қазақ газет дискурсы материалы негізінде)», представленная на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D021000 – Иностранная филология», соответствует предъявляемым требованиям «Правил присуждения ученых степеней» Комитета по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан.

На основании вышеизложенного рекомендую диссертационную работу Адырбековой Мауе Колибаевны на тему «Персуазивті коммуникацияның лингвопрагматикалық ерекшеліктері (ағылшын және қазақ газет дискурсы материалы негізінде)», представленную на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности «6D021000 – Иностранная филология» к защите.

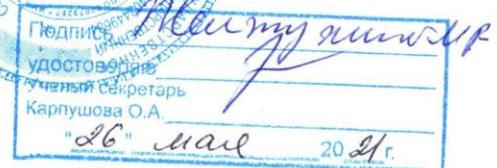
Доктор филологических наук (10.02.19 – теория языка)
профессор, профессор РАО, академик РАЕН,
профессор кафедры английской филологии,
зав. научно-исследовательской лабораторией
«Дискурсивная лингвистика»
Федерального государственного
бюджетного образовательного учреждения
высшего образования
«Волгоградский государственный
социально-педагогический университет»
Желтухина Марина Ростиславовна

400066, Волгоград, пр. Ленина, 27.

Тел: +7 (961) 684 59 90

zzmr@mail.ru

26.05.2021

Ресей Федерациясының Білім министрлігі
«Волгоград мемлекеттік әлеуметтік-
педагогикалық университеті» жоғары
білім берудің федералды мемлекеттік
бюджеттік білім беру мекемесі

**Шетелдік кеңесші, профессор,
филология ғылымдарының докторы,
РБА профессоры, РЖҒА академигі
Желтухина Марина Ростиславовнаның
Абылай хан атындағы Қазақ
Халықаралық Қатынастар және Әлем
Тілдері Университетінің PhD
докторанты
Адырбекова Мауе Колибаевнаның
«БД021000 – Шетел филологиясы»
мамандығы бойынша философия
докторы (PhD) дәрежесін алу үшін
ұсынылған «Персуазивті
коммуникацияның
лингвопрагматикалық ерекшеліктері
(ағылшын және қазақ газет дискурсы
материалы негізінде)» атты
диссертациялық жұмысына берген
ШҚІРІ**

М.К. Адырбекованың диссертациялық жұмысы түрлі лингвомәдениеттердегі сұхбат жанрындағы БАҚ материалдарына жүргізген лингвопрагматикалық талдау саласындағы толықтай аяқталған өзіндік зерттеу еңбегі. Заманауи лингвистиканың саласы ретінде таяз зерттелген персуазивті коммуникация газет дискурсын қамту ауқымы мен оның ағылшын және қазақ қоғамындағы рөлі есебінен медиаадресатқа әсер ету тұрғысынан зерттеудің өзектілігін түсіндіреді. Зерттеу тақырыбы ағылшын және қазақ тілді мерзімді басылым авторының оқырман қауымға әсер етуші персуазивті ниетіне қарай медиадискурсқа деген өсіп келе жатқан пәнаралық зерттеу қызығушылығымен байланысты. Персуазивті коммуникация тұрғысынан оқырманға деген автор ниетінің лингвопрагматикалық ерекшелігі, сонымен қатар қазақ және шетелдік лингвистикалық дәстүрге сай әсер етуші стратегиялары қарастырылған.

Зерттеу жұмысының ғылыми жаңалығы келесідей:

1. Бұл зерттеу жұмысы газет дискурсын медиадискурсивті кеңістікте медиакоммуникацияның ең икемді және батыс пен шығыс қоғамдарының әлеуметтік дамуында сан ғасырлық тарихы бар саласы ретінде қарастыруға мүмкіндік берді. Газет мәтіндерінің кешенді талдауының нәтижесінде, газет материалының авторы ретінде медиа-адресаттың персуазивті ниетін білдіру үшін лингвистикалық және экстралингвистикалық ерекшеліктер анықталды.

2. Медиадискурста газет дискурсы батыс және шығыс мәдениетінің тоғысқан жерінде медиаадресанттың медиаадресатқа тигізер персуазивті әсерінің вербальді тәсілін анықтау мақсатында арнайы лингвомәдени, стилистикалық, дискурсивті және прагматикалық талдау жүргізу арқылы алғаш рет персуазивті коммуникация тұрғысынан қарастырылды.

3. Нақты материалды талдау нәтижесінде персуазивті коммуникацияның бұрыннан белгілі коммуникативтік стратегияларына (авторлық «мен» стратегиясы, оқырман назарын аударту стратегиясы, негізгі идеяны астыртын жеткізу стратегиясы және оқырманға оңтайлы баяндау стратегиясы) арнайы

талдау жүргізу арқылы докторант тарапынан ұтымды формат стратегиясы, полилог стратегиясы және соңғы тұжырым стратегиясы деп аталатын жаңа стратегияларды қосу ұсынылды.

4. Ағылшын және қазақ тілдеріндегі газет мәтіндерін талдау негізінде, газет дискурсында ағылшын және қазақ тілді журналисттердің лингвомәдени ерекшеліктерін және шеберлігін айқын көрсететін негізгі коммуникативтік стратегиялар мен тактикалар алғаш рет сипатталған.

Зерттеу жұмысының теориялық маңыздылығы әсер ету теориясы, манипуляция теориясы, дискурстық лингвистика, прагмалингвистика және лингвомәдениеттану секілді лингвистикалық бағыттарында анық байқалады. Технология дамыған заманда ескіргендей көрінетін газет дискурстық талдауының мәні қайта кеңейіп, тереңдетілді. ИмPLICITті әсер етудің әдістерін талдау және классификациялау оқырман аудиториясына газет дискурсының вербальді тілдік бірліктері когнитивті тұрғыда медиаадресант-автордың медиаадресат-оқырманға қалай әсер ететіндігін болжауға мүмкіндік береді. Алынған нәтижелер газет дискурсының әр лингвомәдениеттегі лингвопрагматикалық табиғатын әрі қарай зерттеуге негіз бола алады.

Зерттеу жұмысының практикалық маңыздылығы сөзсіз. Теориялық нәтижелер мен жинақталған зерттеу материалдарының қорытындылары оқыту барысында шетел филологиясы, мәдениетаралық қарым-қатынас, дискурстық лингвистика, медиалингвистика, журналистика, прагмалингвистика, әсер ету теориясы, дәйектеу және манипуляция теориясы, ағылшын және қазақ тілі стилистикасы курстарында пайдалы болуы мүмкін. Диссертация тұжырымдары шетел филологиясы және журналистика факультеттерінің студенттері мен магистранттарына арналған оқу-әдістемелік құралдарды дайындау кезінде және ағылшын мен қазақ тілдерінде ақпараттық-талдамалық түріндегі медиамәтіндерді жазу үшін материал ретінде қолданылуы мүмкін. Зерттеу материалдары кейінгі медиадискурстық ғылыми зерттеу жұмыстарына негіз бола алады.

Докторанттың ғылыми зерттеуі қойылған мақсатқа және оған керек міндеттерге сай жүргізілген. Жұмыс үш тараудан және оларға сай үш параграфтан тұрады. Өзара байланысты параграфтар ағылшын және қазақ газет дискурсындағы персуазивті коммуникацияның ерекшеліктерін анықтауға арналған. Аралас феномендерді зерттеуде пайдалы болар әдебиеттер тізімі зерттеу соңында берілген. Жүргізілген зерттеу жұмысы М.К. Адырбекованың ағылшын және қазақ тілді газет дискурсында медиаадресант-автордың медиаадресат-оқырманға тигізер когнитивті әсерін зерттеуде персуазивті коммуникацияның коммуникативтік стратегиялары мен тактикаларының ерекшеліктерін анықтауға жетер лингвистика саласында жеткілікті білімі мен теориялық базасы бар екенін дәлелдейді.

Алынған зерттеу нәтижелері 11 ғылыми жинақта және 1 күнделікті газетте, сонын ішінде: 4 – ҚР БҒСБК ұсынған басылымдарда, 5 – халықаралық конференцияларда, 1 – импакт-факторы бар журналда, 1 – РФДИ индексациясы бар журналда, және 1 – «Егемен Қазақстан» газетінде жарық көрген. Бұл жұмыстың елеулі апробациясын дәлелдейді.

Адырбекова Мауе Колибаевнаның «6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған «Персуазивті коммуникацияның лингвопрагматикалық ерекшеліктері (ағылшын және қазақ газет дискурсы материалы негізінде)» атты диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасының Білім және Ғылым Министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің «Ғылыми дәрежелерді беру ережелерінің» талаптарына сай жазылған.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде Адырбекова Мауе Колибаевнаның «6D021000 – Шетел филологиясы» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған «Персуазивті коммуникацияның лингвопрагматикалық ерекшеліктері (ағылшын және қазақ газет дискурсы материалы негізінде)» атты диссертациялық жұмысын қорғауға ұсынамын.

Ресей Федерациясының Білім министрлігі
«Волгоград мемлекеттік әлеуметтік-педагогикалық университеті»
жоғары білім берудің федералды мемлекеттік бюджеттік білім беру мекемесінің
Филология ғылымдарының докторы
(10.02.19 – тіл теориясы) профессор,
РБА профессоры, РЖҒА академигі,
ағылшын филологиясы кафедрасының
профессоры, «Дискурстық лингвистика»
ғылыми зерттеу лабораториясының
жетекшісі
Желтухина Марина Ростиславовна

400066, Волгоград, Ленин даңғ., 27
Тел: +7 (961) 684 59 90
zzmr@mail.ru
26.05.2021

Мөрдін аудармасы

Ресей Федерациясының Білім министрлігі
«Волгоград мемлекеттік әлеуметтік-педагогикалық университеті» жоғары білім берудің федералды мемлекеттік бюджеттік білім беру мекемесі (ВМӨПУ ФМББМ)

ОГРН /Негізгі мемлекеттік тіркеу нөмірі /1023403449684

Мөртабан

Қолтаңба
есепші хатшы
2021 жыл 26 мамыр.

